

Irán sürgős segítséget, mentőcsapatokat kért az öt nappal szilveszter előtt Bám városát csaknem teljesen a földdel egyenlővé tévő földrengés után – tudta meg lapunk. A katasztrófavédelem szerint viszont az iráni kormány nem kutató-mentőket hanem egészségügyi felszerelést, illetve pénzbeli adományt várt. Az eset rávilágít civil katasztrófa-mentők sajátságos honi helyzetére.

A Külügyminisztérium mentőcsapatokat nem igénylő állásfoglalása miatt született döntés arról, hogy a magyar kutató-mentők – legalábbis állami felhatalmazással – ne menjenek Bámába. A magyar speciális mentőcsapatok közül több is, köztük a Magyar Speciális Mentők Egyesülete (MSM) és a Miskolci Spider Mentőcsapat is készen állt arra, hogy a helyszínre utazzon majd orvosok, tűzoltók, barlangászok, kutyás keresők bevetésével vegyen részt a túlélők felkutatásában. A Cseh Köztársaság Tu-154-es repülőgépe vállalta, hogy felveszi és ingyen Teheránba szállítja a lengyel, szlovák, illetve magyar speciális mentőket is. A gép sosem érkezett meg a Feriegyi Airport betonjára.

Politikamentes segítség

Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF) helyettes vezetője, Muhoray Árpád fontosnak tartotta lapunknak elmondani, hogy előző nap Magyarország teheráni nagykövetsége arról tájékoztatta őket: az iráni kormány nem kutató-mentőket, hanem egészségügyi felszerelést, illetve pénzbeli adományt vár. Ezzel szemben lapunk birtokába került az a levél, melyben Irán budapesti konzulátusa sürgős segítséget, mentőcsapatokat kér, s az egyik magyar team megkeresését visszaigazolja. Muhoray szerint az iráni külügyminisztérium, mentőcsapatokat nem igénylő állásfoglalása miatt született döntés arról, hogy a magyar kutató-mentők – legalábbis állami felhatalmazással – ne menjenek Bámába. Elmondta továbbá: a cseh gépe nem „egészen gratisz”, hanem a repülőgépi illetékek átvállalása fejében szállt volna le Feriegyeden. Hozzátette, a katasztrófavédelmi törvény szem előtt tartásával a belügyi és a külügyi tárca közösen hozta meg a döntést a százezer dolláros adomány, az orvoscsapat kiküldéséről a kutató-mentők „bevetésével” szemben.

A történet pikantériája, hogy az állítólagos külügyi állásfoglalás után érkezett Bámába az említett cseh különítmény, sőt az USA csoportja is. Megjegyzendő: az Egyesült Államok és Irán közötti, szívélyesnek épp nem nevezhető politikai viszonyrendszerben az amerikaiak megjelenése – külpolitikai szakértők szerint – új fejezetet nyitott a két ország kapcsolatában. Az OKF főigazgató-helyettese elmondta: az elmúlt napokban munkaértekezletet tartottak a Külügyminisztérium képviselőivel, s megállapították, hogy a segítségnyújtásnak politikamentesnek kell lennie.

2001 januárjában az indiai kormány elzárkózott az elől, hogy a magyar állam kutató-mentőket küldjön a földrengés sújtotta tartományba. Néhány nap múlva mégis sikerült elérni, hogy a magyarok odamehessenek.

A Belügyminisztérium (BM) nem kívánt megszólalni a történetekről, mint mondták, az OKF illetékes az ügyben.

Nem kételkedve a magyar állam nagylelkű s nemes felajánlásában, annak fontosságában, mégis felmerül a kérdés: mikor, mi vagy ki dönti el, hogy milyen típusú segítségnyújtást finanszírozzon a magyar állam egy külföldi országban bekövetkezett katasztrófa esetében? Tény, hogy a civil szervezeteknek erre nincs mindig elég pénzük, de az is tagadhatatlan, hogy egy kutató-mentő csapat tevékenysége messzebbre hallatszik a nemzetközi médiában, mint a nem kevésbé fontos más jellegű segítségnyújtás.

Még hiányzik a pénz

A kilencvenes években a speciális mentők változó sikerrel ostromolták a lehetséges honi s külföldi mecénásokat, szponzorokat, adakozókat. Mára viszont beszűkült az a terület, hiába a nemes szándék, a csillogó weblap vagy a médiabéli megjelenés. Az egymást követő kormányok többször is tervezték a szabályozás és

Mancsék és gazdáik a riasztáskor soha nem kérdezik, később ki fizet majd a bajbajutottak megmentéséért

FOTÓ: NÉPSZAVA-ARCHÍV

a finanszírozás rendszerbe foglalását, de az elvek még nem ölthetnek testet.

A BM az év második felére ígerte azt a kormányrendeletet, mely normatív támogatást biztosítana a speciális mentőknek. Ennek mértékéről azonban nem kívánt részletekkel szolgálni a szakmai koncepciót kidolgozó OKF illetékes. Muhoray Árpád úgy fogalmazott: az bizonyos, hogy az önként vállalt segítségnyújtással szemben a felkért csoportok munkáját a jövőben is honorálnák, és tovább él a pályázati rendszer. A főigazgató-helyettes kifejtette, a szervezeteknek a jövőben is elsősorban saját forrásaikra támaszkodva kell működniük, amit bizonyos részben kiegészíthet a normatív támogatás. Ezt úgy nyerhetik el, ha eleget tesznek a regisztrációs követelményeknek és feltételeknek.

Az életmentés, a helyszíni sűrű

gősségi betegellátás, a tűzoltás és műszaki mentés – a törvények értelmében – állami feladat. Ezeket a tevékenységeket hazánkban az Országos Mentőszolgálat, valamint az alternatív és karitatív mentőszervezetek, az egészségbiztosító finanszírozása által, valamint az önkormányzati és köztisztviselői hivatásos tűzoltóságok és a katasztrófavédelmi igazgatóságok látják el belügyi forrásból. A tűzoltóság és a mentőszolgálat tevékenysége rendkívül széles körű, szervezetszerte, riasztató-ságuk és beavatkozási színvonaluk nemcsak Európában, hanem a tengerentúlon is példaértékű. Azonban akadnak olyan tevékenységek az életmentésben vagy a minősített veszélyhelyzetek, tömegszerencsétlenségek felszámolásában, amik nem igényelnek folyamatos személyi, technikai és szervezési készenlétet. A statisztikákból kiolvasható, hogy vasúti tömegszerencsétlenség vagy épp településeket súlyosan veszélyeztető áradás, más természeti csapás hazánkban ritka. Kevés esetben kell romok alatt keresni a túlélőket, helikopterrel menteni.

A hivatásos szervezetek megszűnt életmentői láttak hozzá a nyolcvanas években a „kiegészítő”, gyorsreagálású egységek felállításához. A rendszerváltás után civil szervezeti formába tagozódó csapatok önfenntartó és -szabályozó életmódra rendezkedtek be. Nem tehettek mást, hiszen az állam ugyan mindannyiszor elismerte s megköszönte munkájukat, amikor betölték az általa hagyott „lyukakat”, de nem rendezte finanszírozásukat. Eközben csaknem száz külföldi katasztrófa helyszínén vettek részt a mentésben, mindenki meglegedésére. A „speciális magyarok” mára a világ élvonalába verekedtek magukat.

Elbukik a legnagyobb?

Hazánkban körülbelül 57 speciális mentőcsapat 1100 tagot számlál. Pontos adatokat az OKF sem tud, hiszen a civil szervezeti formából gyakorta válnak ki vagy jelentkezik új tagok, illetve a csapatok közt átfedések mutatkoznak. Bár az állam mind a mai napig nem alakított ki követhető és legalább tervezési biztonságot jelentő támogatási rendszert, mégis ha baj van, riasztja az utólag többé-kevésbé kifizetett önkénteseket. A külföldi katasztrófa helyszínére „delegált” csoport nem viselheti saját nevét, hanem a magyar államot képviseli. A Magyar Speciális Mentők (MSM) létszáma januárra a tavalyinál kevesebb mint negyede

apadt a pénzhiány miatt. A korábban 270 tagú csapatban most összesen 60-an dolgoznak. Az 1997-ben alakult egyesület elsősorban a magánszemélyek adójából felajánlott 1 százalékból és különböző cégek támogatásából él. Emellett eseti jelleggel kapnak pénzt központi forrásból, illetve önkormányzatoktól. A munkát mindenki ingyen végzi, nincs pénz a megfelelő felszerelésre. A csoport vezetője, Pavelce László szerint egy ember teljes védőfelszerelése meghaladja a 800 ezer forintot, de vannak speciális eszközök, amelyek jóval drágábbak. Emellett a biztosításért, oltásokért is fizetniük kell.

Az MSM tagjai között van or-

vos, bűvár, alpinista, statikus, mentő is, akiknek nehézségeket jelenthet, ha riasztás miatt el kell jönniük munkahelyükről. A pénzügyi gondok miatt a szervezet rákényszerült arra is, hogy eladja a 35 darabos járműparkja nagy részét.

A székesfehérváriak már több mint tíz külföldi bevetésen vettek részt. Legutóbb az iráni Bámában a túlélők orvosi ellátásában, ápolásában vettek részt. Itthon bal-esetekben, eltűnt emberek felkutatásában vehetnek részt, bár a MSM-nek a pénzhiány miatt fel kellett számolnia országos hálózatát. Így csak Fejér megyében vannak egységeik, szükség esetén azonban néhány óra alatt elérnek az ország más részeibe is.

Katasztrófavédelem – ami nincs

Logikai szempontból pontatlan, lélektanilag pedig nem szerencsés a „katasztrófavédelem” név, állítja a téma szakértője. Pető Csilla, Magyarország első és mindmáig egyetlen katasztrófafiziológusa úgy véli: az angolszász „disaster-management”, katasztrófa-kezelés híveiben tükrözi a szervezet tevékenységét. A hazánkban a jogelőd polgári védelemből képzett katasztrófavédelem kifejezés nemhogy nem sarkall cselekvésre, de azt sugallja, mintha az abban dolgozók a szerencsétlenségeket, haváriákat óvnák és nem az abban érintett lakosságot.

– Nem hagyható figyelmen kívül „a név kötelez” pszichológiai elve – magyarázza Pető doktornő, aki 1999 és 2001 között három nagy árvíz helyszínén „rendelt”, azaz nyújtott lélektani segítséget a természeti csapás által sújtott települések lakóinak s a védekezésben részt vevő szakembereknek.

A tengerentúli vagy nyugat-európai repülőgép-szerencsétlenségekről szóló híradásokban már évtizedek óta láthatunk a hozzátartozókat terápizáló pszichiátereket és pszichológusokat. Közép- és Kelet-Európában ennek még nem alakult ki a gyakorlata, bár a bányamentők és a tűzoltók munkalélektani elemzésében Magyarország a világelső sorába verekedte magát. Az áldozatok, túlélők és a katasztrófák érintettjeinek lelkiével azonban még mindig nem foglalkoznak érdemben az arra hivatottak.

– A pánik, ami akár a filmekben gyakran látott tömeghisztéria formájában is megnyilvánulhat, leggyakrabban akkor alakulhat ki, ha az érintettek nem rendelkeznek kellő információval, vagyis lélektanilag nem készülhetnek fel a később bekövetkező csapásokra, így azok váratlanul érik őket – folytatja Pető Csilla.

Egy bizonyos katasztrófa esetén a formális vagy informális hatalom eszközeivel nem lehet s nem etikus hatást gyakorolni, irányítani a lakosságra. A lélektani gondoskodás azért is fontos, mert a magántulajdonban, lakásban, termőföldben megmutatózó károkon felül életre szóló egészségi állapotromlás is bekövetkezhet. A váratlan és intenzív lelki megterhelés, a napokon, heteken át tartó félelem s szorongás gyakorta csak a veszély elmúltával fejt ki pusztító hatását testben, léleken. A poszttraumás stresszszindróma a személyiség átstrukturálásában, pszichés betegségekben, illetve lelki eredetű szervi kórokban mutatkozhat meg. Gyomorfekély, hasnyálmirigygyulladás vagy korábbi enyhe lefolyású betegségek súlyosbodása, rémálmok, hallucinációk, sőt pánikbetegség s akár öngyilkossági kényszer is kialakulhat. Ennek megfelelően nem csak az adott katasztrófa idején, hanem azt követően is szükség lenne a helybeliek mentális gondozására.

TŰZOLTÓK MENTŐKEL ÉS NÉLKÜLŰK

Nyugat-Európában és a tengerentúlon a mentőszolgálat és a katasztrófa-kezelés speciális egységei egy állomáshelyről, a tűzoltóság egészé alatt – „Fire Department” – riaszthatóak s vonulnak a kárhelyre. Nálunk a tűzoltóságok nagy többségének finanszírozása a Belügyminisztérium önkormányzati – felügyelete pedig egy másik – főosztálya alá van sorolva. A mentésügy, ezzel szemben az egészségügyi szaktárcához tartozik. A mentők nem rendelkeznek speciális védőfelszereléssel, szemben a tűzoltókkal, akiknek ráadásul – esküjükhöz híven – testi épségüket és életüket is közvetlenül kockáztatniuk kell. Az utóbbi években a tűzoltóság „nyitott” a

mentők felé. Főképp a fővárosban elsősegélynyújtó tanfolyamokat szerveztek a tűzoltóknak, illetve alig egy esztendeje áll szolgálatban egy mentőorvossal és ápolóval kivonuló tűzoltóegység is. A „Doktor” hívnévű gépkocsi felszerelése megegyezik egy hammentőével, de beteget nem szállít. A tűzoltási kiképzésben részesített orvos és szakápoló, védőfelszerelésben olyan helyszínekre is bemehet – például fűthetőn belül –, ahová eddig a mentők nem merészkedhettek. A kimenekítésre szoruló sérültek mellett magukat a bajba jutott tűzoltókat is azonnali egészségügyi ellátásban részesíthetik a mentők kiérkezéséig, s ez fontos biztonsági tényező a veszélyes foglalkozást űzők mindennapi életében.

A Bajnok Csapat Önre vár! Üljön be és hajtson el már 49 900 Ft befizetésével!

Rajtra kész Corsák, Astrák, Merivák és Zafirák erejük teljében várják Önt januárban is az év végi árakon a készlet erejéig az Opel Maxabo versenystádjában!

Corsa Viva 1.0 i 12V
5 ajtós gépkocsi

• Induló befizetés: 49 900 Ft
• Futamidő: 72 hónap (THM 10,51%)*
• Törlesztőrészlet: 34 107 Ft/hó
vagy kamatmentesen*
• Első befizetés: 50%
• Futamidő: 30 hónap
• Havi törlesztőrészlet: 36 117 Ft/hó (THM 0%)*

Astra Viva 1.2 i 16V
5 ajtós gépkocsi

• Induló befizetés: 59 900 Ft
• Futamidő: 72 hónap (THM 10,51%)*
• Törlesztőrészlet: 42 008 Ft/hó
vagy kamatmentesen*
• Első befizetés: 50%
• Futamidő: 30 hónap
• Havi törlesztőrészlet: 44 484 Ft/hó (THM 0%)*

Meriva Essentia 1.6 SE
5 ajtós gépkocsi

• Induló befizetés: 69 900 Ft
• Futamidő: 72 hónap (THM 10,51%)*
• Törlesztőrészlet: 47 202 Ft/hó
vagy kamatmentesen*
• Első befizetés: 50%
• Futamidő: 30 hónap
• Havi törlesztőrészlet: 49 984 Ft/hó (THM 0%)*

Várjuk új évi ajándékainkkal márkakereskedéseinkben!

Opel Maxabo
II. ker. Hűvösvölgyi u. 32. t.: 200-7200
III. ker. Bécsi út 254. t.: 250-7373
www.opelmaxabo.hu

Opel. Jó ötletek – jobb autók.

Az oldalt írta: Nagy P. Zoltán